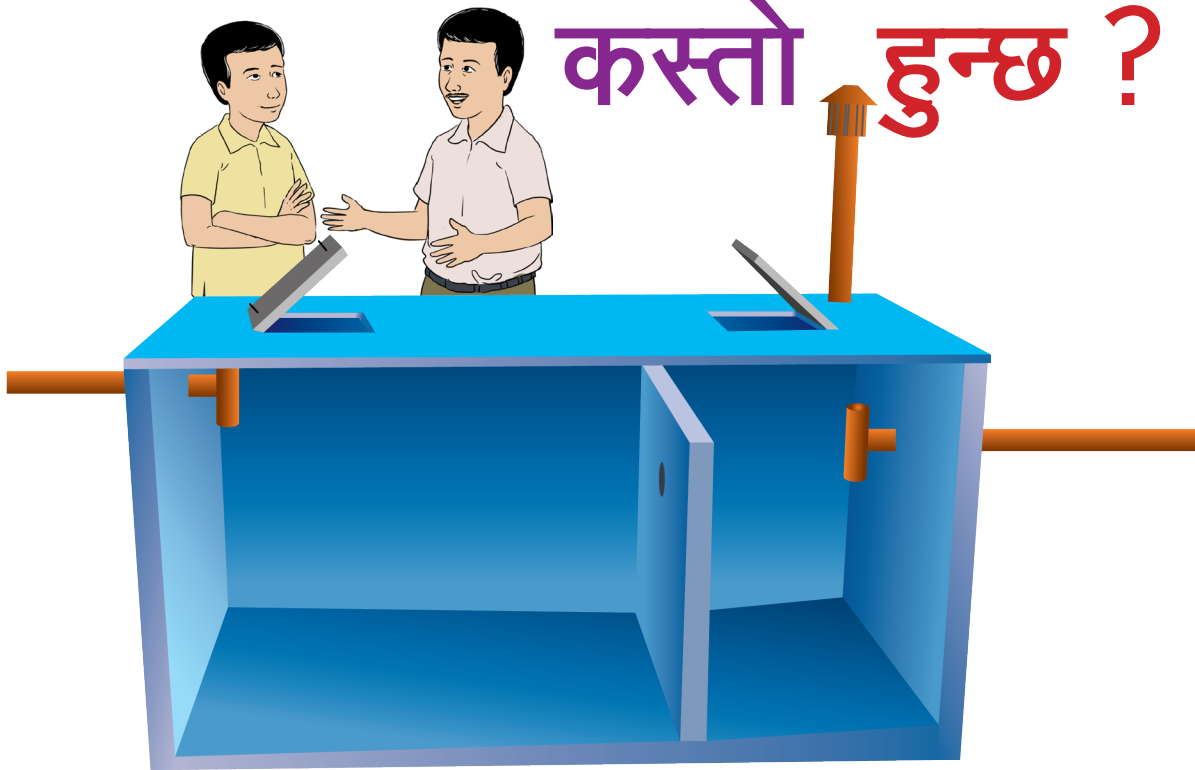

सेप्टिक ट्यांकी कस्तो हुन्छ ?

सेप्टिक ट्यांकी के हो ?

सेप्टिक ट्यांकी फोहरपानी भण्डारण र प्रशोधन गर्ने एकप्रकारको संरचना हो । सामान्यतया यसले फोहरपानीलाई करिब ३०-४० प्रतिशत मात्र प्रशोधन गर्दछ । तसर्थ यसबाट निस्किएको लेदो वा फोहरपानीलाई पुनःप्रशोधनको आवश्यकता पर्दछ । शौचालयबाट बगेको दिसा र फोहोर पानी सेप्टिक ट्यांकीमा जम्मा भएपछी दिसाजन्य लेदोको रूपमा परिणत हुन्छ । उक्त दिसाजन्य लेदोलाई नियमितरूपमा रित्याएर

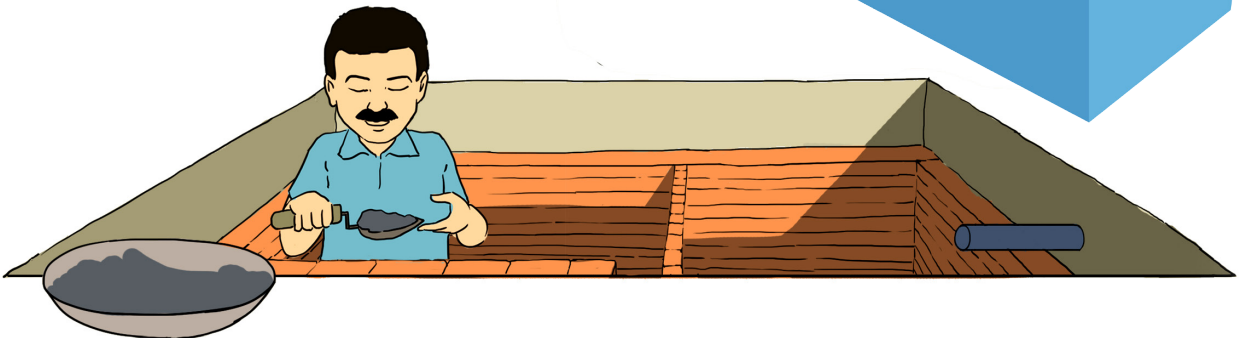
पुनःप्रशोधन गरी सुरक्षित विसर्जन वा पुनः प्रयोग गरिन्छ भने सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्केको फोहरपानीलाई सोकपिट मार्फत् जमिनमुनि पठाइन्छ वा ढलमार्फत् प्रशोधन केन्द्रमा लगेर पुनःप्रशोधन गरि सुरक्षित विसर्जन वा पुनःप्रयोग गरिन्छ । "सोकपिट" पानीलाई सुरक्षित विधि द्वारा जमिनमुनि पठाउनको लागि बनाइने एउटा सरल प्रविधि हो । सोकपिट बेग्लै संरचना भएपनि यसलाई सेप्टिक ट्यांकीको अभिन्न अंगको रूपमा लिइन्छ ।

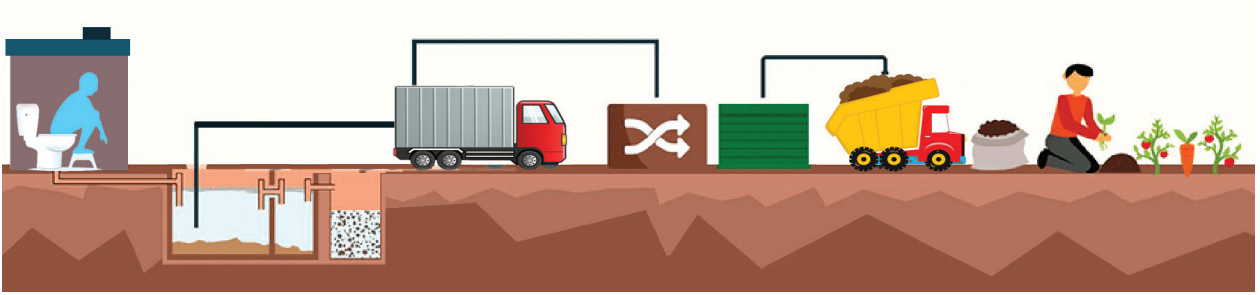
मुलतः स्टेरीय सेप्टिक ट्यांकीमा निम्न ३ वटा आधारभुत गुण हुनुपर्दछ ।

- सेप्टिक ट्यांकी पानी नछिर्ने वा नरसाउने (Water Seal) हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकी २ खण्डे र न्युनतम १.४ मिटर गहिरो हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको साथमा सोकपिटको व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

सेप्टिक ट्यांकी कस्तो हुन्छ ?

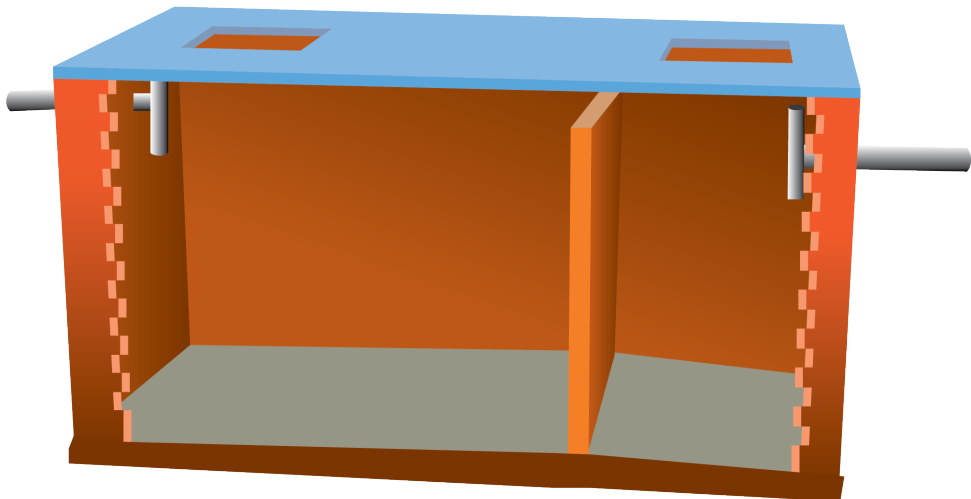
सेप्टिक ट्यांकी सामान्यतया दुईखण्डे आयतकारको संरचना हो । यसको लम्बाइ, चौडाइ भन्दा २ देखि ४ गुणा लामो हुन्छ भने गहिराइ न्युनतम १.४ मिटर हुन्छ । यसको इन्लेट तिरको खण्ड दुई तिहाई हुन्छ भने आउटलेट तिरको खण्ड सानो हुन्छ । यी दुई खण्डलाई गारोले छुट्याइएको हुन्छ जसलाई "ब्याफल वाल" भनिन्छ । ठुलो खण्डबाट फोहरपानी सानो खण्डमा पठाउनको लागि ब्याफल वालमा निकास प्वालको व्यवस्था गरिएको हुन्छ । सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्किएको आंशिक प्रशोधन भएको फोहरपानीलाई सोकपिटमा पठाइन्छ । १.५ मिटर गहिराइको गोलाकार खाल्डो हो । घारजस्तो प्वालहरू भएको अर्थात् हनिकम्ब (Honeycomb) प्रकारको हुन्छ । खाल्डोलाई पुर्णतया: ईटाको टुल्लुला टुक्रा वा ठुलो साइजको गिट्टीले भरेको हुन्छ ।

सेप्टिक ट्यांकीले कसरी काम गर्दछ ?

सेप्टिक ट्यांकीमा फोहरपानी तीन तरिकाबाट प्रशोधन हुन्छ: तैरिएर, थिग्रिएर र कुहिएर । फोहरपानी सेप्टिक ट्यांकीभित्र प्रवेश गरेपछि केहि समयको लागि भण्डारण हुन्छ । यस क्रममा फोहरपानीसँगै मिसिएर आएका गड्ढो वस्तुहरू पिढमा थिग्रिन्छ भने तेलिय र हलुका वस्तु पानीको सतहमाथि तैरिन्छ । अनि तैरिन र थिग्रिन नसकेको वा कुहिन लामो समय लाग्ने वस्तुहरू फोहरपानीमा तैरिहन्छ । यसरी थिग्रिएको, तैरिएको एवम् थिग्रिन र तैरिन नसकी फोहरपानीमै रहेको वस्तुहरूमध्ये कुहिने खालको वस्तु जैविक प्रक्रियाबाट कुहिएर लेदो र मिथेन ग्यासमा परिणत हुन्छ । यस क्रममा उत्पादन भएको लेदो (Sludge) को रूपमा पिढमा जम्मा हुन्छ र ग्यास उडेर जान्छ भने नकुहिने हलुका वस्तु तैरिएर स्कम (Scum) बन्छ । प्रशोधित फोहरपानीलाई सेप्टिक ट्यांकीको आउटलेट मार्फत् सोकपिटमा पठाइन्छ । सोकपिटमा प्रवेश गरेको फोहरपानी यसको पिढ र भित्तामार्फत् सोसिएर जमिनमुनि सुरक्षित विसर्जन हुन्छ । फोहरपानीलाई सोकपिटको केन्द्रभागमा लगेर छोडिन्छ जसले पानीलाई चारैतिर एकनासले फैलिन मद्दत गर्दछ । सोकपिटले पानीमा भएको जैविक प्रदुषणलाई केहि हदसम्म प्रशोधन समेत गर्दछ ।

सेप्टिक ट्यांकी कति ठूलो हुनुपर्दछ ?

सेप्टिक ट्यांकी चाँडो वा कहिल्यै नभरियोस् भनेर ठूलूठूलो संरचना बनाउने एवम् सेप्टिक ट्यांकीको गारो र पिँढ पानी रसाउने खालको बनाउने आम प्रचलन छ । यो बुझाई र अभ्यास सरासर गलत हो । संरचना ठूलो हुँदैमा ढिलो वा कहिल्यै नभरिने होइन । वास्तवमा सेप्टिक ट्यांकीले प्रशोधन गर्न नसकेर, सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्कने पानीले उचित निकास नपाएर वा वर्षा/भूमिगत पानी छिरेर सेप्टिक ट्यांकी चाँडो भरिन्छ । तसर्थ सेप्टिक ट्यांकी छिटो भरिने समस्या न्यूनीकरणको लागि सहि तरिकाले डिजाइन गरी पानी नछिर्ने र सोकपिट सहितको सेप्टिक ट्यांकी निर्माण गर्नु अत्यावश्यक हुन्छ । सेप्टिक ट्यांकीको साइज मुलतः प्रयोगकर्ताको संख्या, प्रयोग हुने पानीको मात्रा (Water Consumption), रित्याउने अवधि (Desludging Period) र पानी अवधारण समय (Hydraulic Retention Time) मा भर पर्दछ । सामान्यतया: सेप्टिक ट्यांकीको डिजाइनको लागि प्रयोग हुने पानीको मात्रा १०० लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, रित्याउने अवधि २ वर्ष र अवधारण समय २४ घण्टा लिने गरिन्छ । यसै आधारमा प्रयोगकर्ताको संख्या अनुसार आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइजलाई निम्न तालिका १ मा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त तालिकाको प्रयोग गरेर दकमी वा घरधनी स्वयम्ले संभावित प्रयोगकर्ताको संख्याको आधारमा आफूलाई आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइज थाहा पाउन सकिनेछ ।

तालिका १ : हिमाली क्षेत्र (डिजाइन तापमान १० डिग्री सेल्सियस) को लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (L=L1+L2)	१.४	२.०	२.४	२.७	३.०२	३.९	४.२८	४.७	५.८	६.७	७.५	८.२
चौडाइ (B)	०.७	१.०	१.२	१.३५	१.५१	१.९५	२.३८	२.३५	२.९	३.३५	३.७५	४.१
उचाइ/गहिराइ (H)	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०

तालिका: २ पहाडी क्षेत्र (औसत तापमान १० देखि २० डिग्री सेल्सियस) वा सो भन्दा कम को लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

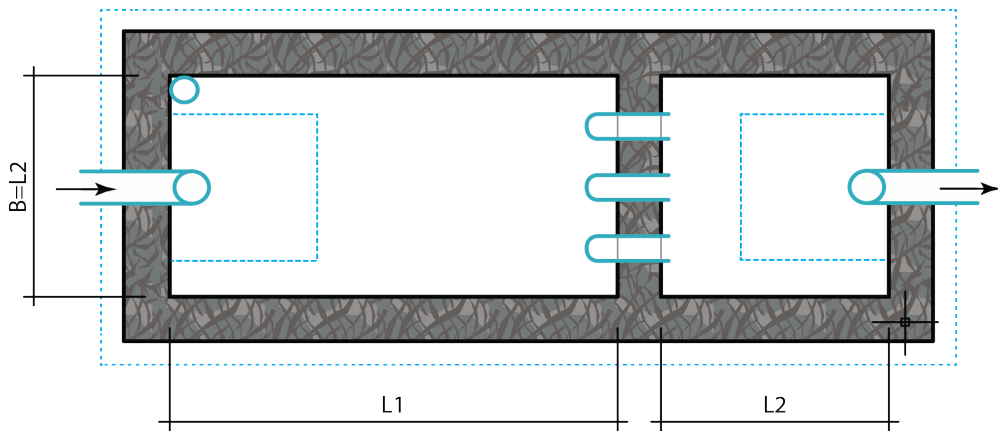
प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (L=L1+L2)	१.४	१.८	२.३	२.६४	२.८४	३.६	४.४४	४.३६	५.४	६.२	७.०	८.०
चौडाइ (B)	०.७	०.९	१.१५	१.३२	१.४२	१.८	२.२२	२.१८	२.७	३.१	३.५	४.०
उचाइ/गहिराइ (H)	१.४	१.४	१.४	१.४	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०

तालिका: ३: तराई क्षेत्रको (डिजाइन तापमान २० डिग्री सेल्सियस वा सो भन्दा बढी)
को लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

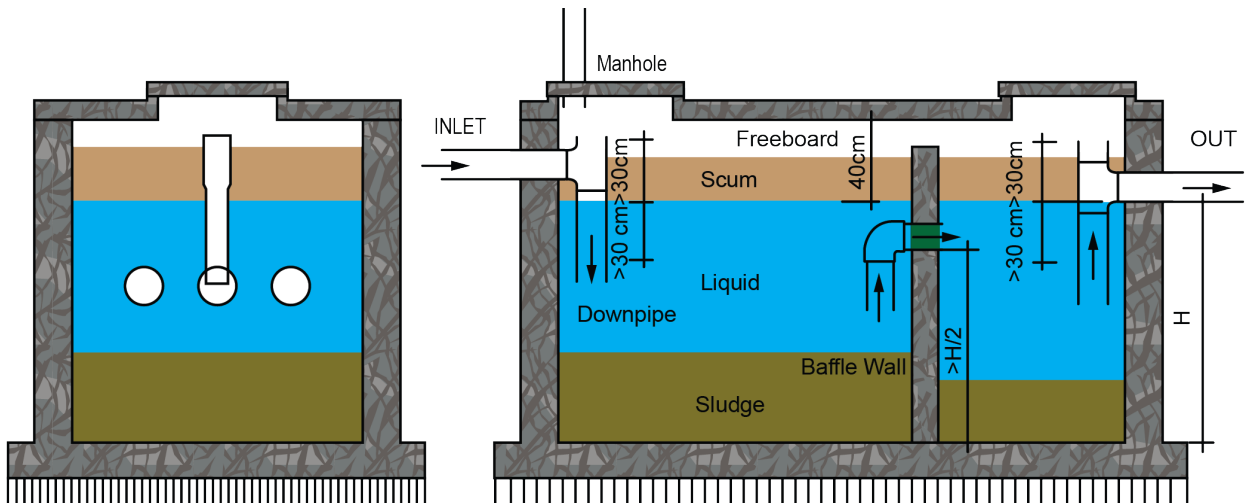
प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (L=L1+L2)	१.४	२.०	२.३	२.५६	२.७६	३.५	४.२८	४.२	५.२	६.०	६.७	७.३
चौडाइ (B)	०.७	१.०	१.१५	१.२८	१.३८	१.७५	२.१४	२.१	२.६	३.०	३.३५	३.६५
उचाइ/गहिराइ (H)	१.३	१.३	१.३	१.४	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०

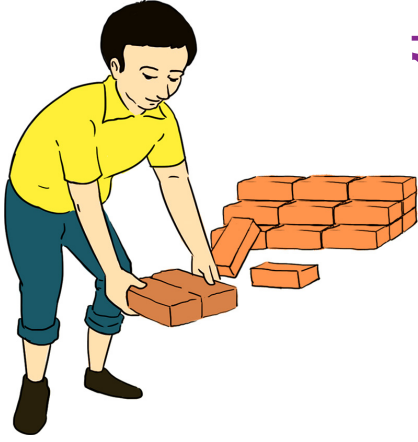
तालिकामा उल्लेखित नाप सेप्टिक ट्यांकीको भित्री नाप हो । तसर्थ उक्त नापमा गारोको नाप जोडेपछि सेप्टिक ट्यांकीको संरचनागत नाप निस्कन्छ भने उचाइ/गहिराइले सेप्टिक ट्यांकीको पिँडबाट पानीको सतह वा आउटलेटसम्मको उचाइलाई जनाउँछ र उक्त उचाइमा फ्रिबोर्डको उचाइ जोडेर सेप्टिक ट्यांकीको उचाइ निकालिन्छ ।

सेप्टिक ट्यांकीको प्लान

सेप्टिक ट्यांकीको सेक्सनहरू

सेप्टिक ट्यांकी के केले बनाउन सकिन्छ ?

सेप्टिक ट्यांकी स्थानियस्तरमा उपलब्ध हुने निर्माण सामग्री जस्तै ईटा, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा र दक्ष जनशक्ति प्रयोग गरेर निर्माण गर्न सकिन्छ । आजभोलि प्लाष्टिक वा फाइबरग्लास र सिमेन्ट कंक्रीटबाट निर्मित तयारी सेप्टिक ट्यांकी समेत उपलब्ध भइरहेको छ । प्रयोग गरिने आधारभूत सामग्रीको आधारमा साइट मै निर्माण गर्न सकिने सेप्टिक ट्यांकीको संरचना र यसको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री एवम् जनशक्ति र त्यसको परिमाण निम्न तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त तालिकाको प्रयोग मार्फत् दकमी, मिस्ट्री र घरधनी स्वयंमले समेत आफूलाई आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइज अनुसारको लागत सजिलै थाहा पाउन सक्नेछ ।

ईटाको सेप्टिक ट्यांकी बनाउन आवश्यक निर्माण सामग्री, जनशक्ति र त्यसको परिमाण

तालिका ४: पहाडी क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	१३३५	२५१९	३२६८	३६६९	४०६४	७४३९	९०४७	११,११२	१३,७७२	१५,८२४	१७,९४५	२०,६९२
२	सिमेन्ट	बोरा	१२	२०	२६	३१	३४	५८	७६	९१	१२०	१४३	१६८	२०२
३	बालुवा	घ. मि.	१.५	२.५	३.३	३.८	४.२	७.१	९.२	१०.८	१४.२	१६.८	१९.६	२३.४
४	गिट्टी	घ. मि.	०.८	१.४	१.९	२.४	२.६	४.२	६.०	६.८	९.६	११.८	१४.३	१७.८
५	डण्डी	के जि	८७	१५९	२२१	२९१	३२१	५३०	७८७	९२५	१३०९	१६२२	१९७०	२,४५२
६	फर्मा	व.मि.	१.६	२.७	४.१	५.४	६.१	९.१	१३.०	१३.७	१९.७	२५.०	३०.९	३९.१
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.६	१.७	१.९	१.७	१.७	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९
८	दकमी	संख्या	८	१३	१८	२१	२४	३९	५०	६०	७८	९३	१०९	१३०
९	ज्यामी	संख्या	१७	३०	४०	४८	५४	३४१	१२२	१४५	१९६	२३७	२८०	३४१

नोट-हिमाली क्षेत्रको लागि: ईटाको संरचना हिमाली क्षेत्रका लागि लागू हुँदैन

तालिका ५: तराई क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	९३२	१७९५	२१३२	२४२१	२६८१	४९९४	६००५	७३९३	९११९	१०,५०१	११,७४९	१२,८४६
२	सिमेन्ट	बोरा	१२	२२	२७	३२	३५	६०	७८	९४	१२२	१४६	१६८	१८८
३	बालुवा	घ. मि.	१.६	२.८	३.४	३.९	४.४	७.५	९.५	११.२	१४.५	१७.२	१९.७	२२.०
४	गिट्टी	घ. मि.	०.९	१.६	२.०	२.४	२.६	४.३	६.०	६.८	११.२	११.२	१३.८	१५.८
५	डण्डी	के जि	९४	१८९	२३१	२९२	३२२	५३८	७८२	९२२	१२९०	१६०१	१९००	२१७८
६	फर्मा	व.मि.	१.७	३.२	४.२	५.२	५.९	८.८	१२.३	१३.१	१८.७	२३.८	२८.८	३३.५
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.६	१.८	१.८	१.८	१.८	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९	१.९
८	दकमी	संख्या	८	१६	१९	२२	२४	४१	५१	६२	८०	९५	१०९	१२२
९	ज्यामी	संख्या	१८	३४	४१	४८	५.५	९४	१२२	१४८	१९७	२३८	२७७	३१२

कंक्रीटको सेप्टिक ट्यांकी बनाउन आवश्यक निर्माण सामग्री, जनशक्ति र त्यसको परिमाण

तालिका ६: हिमाली क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	७४	११.५	१३.१	१४.७	१६	२१.१	२३.८	२९.७	४६.४	५२.९	२८.८	६४.१
२	सिमेन्ट	बोरा	२६	४१	४७	५४	६०	८१	९७	११४	१८५	२१८	२५.०	२७६
३	बालुवा	घ.मि.	४.६	७.१	८.२	९.३	१०.२	१३.७	१६.०	१९.१	३०	३५	३९.६	४३.८
४	गिट्टी	घ.मि.	१.७	२.६	३.१	३.६	४.१	५.६	७.२	७.६	१३.२	१६.२	१९.१	२१.८
५	डण्डी	के.जि.	२००	३१८	३८१	४४३	५०३	७०१	९३७	९९३	१८०८	२२२१	२६२४	३००४
६	फर्मा	व.मि.	२.५	४.०	५.१	६.२	७.४	११.०	१४.१	१५.०	२३.०	२९.४	३५.७	४१.८
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.९	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.१	२.१	२.१	२.१
८	दकमी	संख्या	१७	२७	३१	३६	३९	५४	६३	७६	११९	१४०	१६०	१७८
९	ज्यामी	संख्या	५.४	८.४	९.८	११.२	१२.४	१६.९	२०.०	२४.५	३८.८	४५.८	५२.४	५८.३

तालिका ७: पहाडी क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	७३२	८२९	९७३	१११३	११८७	१५५५	१९९१	१९४६	२६२८	३३९८	४०६२	४९८८
२	सिमेन्ट	बोरा	१७	२२	२८	३६	४१	५८	७७	९०	११९	१६५	१९३	२३०
३	बालुवा	घ.मि.	१.७	२.२	२.८	३.५	३.	५.५	७.३	८.२	११.०	१४.९	१७.६	२१.१
४	गिट्टी	घ.मि.	१.९	२.४	३.१	४.२	६.८	६.८	९.१	१०.६	१४.३	२०.२	२३.८	२८.६
५	डण्डी	के.जि.	२७९	३६७	४७५	६४७	७२८	१०५१	१४१८	१६९६	२२५८	३२४०	३७९१	४५.२७
६	फर्मा	व.मि.	१८.९	२४.१	३०.७	३५.९	४०.६	५६.८	७१	८५.३	१०७.४	१२६.८	१४५.१	१६८.९
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.६	१.६	१.६	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७
८	दकर्मौ	संख्या	१३	१७	२१	२६	२९	४१	५३	६३	८२	१०८	१२५	१४८
९	ज्यामी	संख्या	२७	३६	४५	५८	६५	९५	१२६	१४७	२००	२६६	३१४	३७९

तालिका ८ : तराई क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	५०६	६०९	६६९	७४५	७९४	१०३२	१२९८	१२६९	१७३४	२२०५	२५८५	२९३९
२	सिमेन्ट	बोरा	१७	२४	२७	३५	४०	५६	७४	८६	११४	१५८	१८२	२०४
३	बालुवा	घ.मि.	१.७	२.४	२.७	३.४	३.८	५.३	७.०	७.९	१०.५	१४.३	१६.६	१८.६
४	गिट्टी	घ.मि.	१.८	२.६	३.१	४.१	४.६	६.६	८.७	१०.१	१३.६	१९.४	२२.४	२५.२
५	डण्डी	के.जि.	२७०	३९६	४६०	६२८	७०८	१०१९	१३५.८	१६२२	२१५.४	३११०	३५८३	४००९
६	फर्मा	व.मि.	१७.९	२५.३	२६.१	३४.८	३९.४	५५.१	५५.१	८२.०	१०३.१	१२२.३	१३८.२	१५२.२
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.६	१.६	१.६	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७
८	दकर्मौ	संख्या	१३	१८	२०	२६	२९	४०	५२	६०	७९	१०४	११९	१३२
९	ज्यामी	संख्या	२७	३८	४४	५७	६४	९१	१२०	१४१	१९०	२५५	२९६	३३४

ढुंगाको सेप्टिक ट्यांकी बनाउन आवश्यक निर्माण सामग्री, जनशक्ति र त्यसको परिमाण

तालिका ९: हिमाली क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	२.०	२.२	२.४	२.६	२.८	३.६	४.१	४.३	५.६	७.०	८.१	९.२
२	सिमेन्ट	बोरा	२०	२७	३२	४१	४६	६५	८०	१०१	१३३	१८४	२१४	२४१
३	बालुवा	घ.मि.	२.५	३.२	३.७	४.५	५.०	७.०	८.५	१०.२	१३.६	१८.३	२१.३	२४.१
४	गिट्टी	घ.मि.	२.१	३.०	३.६	४.६	५.२	७.६	९.५	११.९	१५.९	२२.६	२६.३	२९.८
५	डण्डी	के.जि.	३०६	४४०	५३२	७०४	७९८	११७३	१४६२	१८८३	२५०१	३६००	४१७३	४७०२
६	फर्मा	व.मि.	१९.९	२८.१	३३.६	३८.६	४३.२	६१.८	७१.६	९२.४	११६.२	१३८.२	१५६.९	१७३.८
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.६	१.६	१.६	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७	१.७
८	दकर्मो	संख्या	१.५	२.१	२.५	३.०	४.७	४.७	५.६	७.१	९.२	१२.१	१४.०	१५.७
९	ज्यामी	संख्या	३४	४७	५६	६८	७७	१११	१३५	१६९	२२८	३०४	३५५	४०३

तालिका १० : पहाडी क्षेत्रको लागि

क्र. सं.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	संख्या	७.१	१०.३	१२.१	१३.९	१५.३	१९.७	२३.६	२७.९	४३.५	४९.२	५५.१	६२.५
२	सिमेन्ट	बोरा	२६	३६	४४	५१	५६	७४	९६	१०५	१७१	१९९	२३०	२७०
३	बालुवा	घ.मि.	४.५	६.४	७.७	८.८	९.७	१२.६	१५.८	१७.७	२७.९	३२.२	३६.७	४२.६
४	गिट्टी	घ.मि.	१.७	२.४	३.०	३.५	३.८	५.१	७.१	६.९	१२.०	१४.५	१७.२	२१.०
५	डण्डी	के.जि.	२००	२८८	३६५	४३२	४६९	६३३	९१९	८९६	१६३९	१९८६	२३६८	२८९३
६	फर्मा	व.मि.	२.५	३.५	४.८	६.०	६.७	९.७	१३.६	१३.२	२०.४	२५.७	३१.७	४०
७	पाइप र फिटिंग	मि.	१.९	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०	२.१	२.१	२.१	२.१
८	दकर्मो	संख्या	१७	२४	२९	२९	५०	५०	६२	७०	१११	१२८	१४७	१७३
९	ज्यामी	संख्या	५३	७५	९१	९१	११७	१५७	१९८	२२६	३६०	४१९	४२८	५६६

नोट- तराई क्षेत्रको लागि : ढुंगाको संरचना तराई क्षेत्रका लागि लागू हुँदैन

सारांशमा

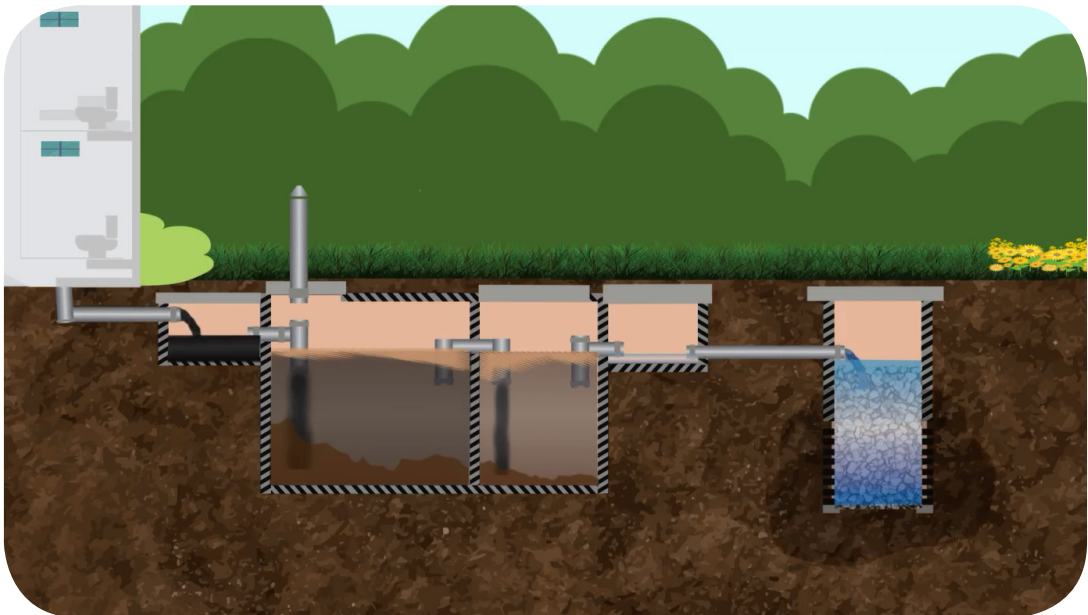
सेप्टिक ट्यांकी

सम्बन्धि महत्वपूर्ण जानकारी

- सेप्टिक ट्यांकी पानी नछिर्ने वा नरसाउने (Water Seal) प्रकारको हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकी दुई खण्डे हुनुपर्दछ र ती दुई खण्डमध्ये इन्लेटतिरको खण्डको क्षमता दुई तिहाइ र अर्कोको क्षमता एक तिहाइ हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्कने फोहरपानी विसर्जनको लागि सोकपिटको व्यवस्था हुनुपर्दछ वा पुनःप्रशोधनको लागि ढलमा जोड्न सकिन्छ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभित्रको फोहरपानीको उचाइ न्यूनतम १मि. तर अनिवार्य रूपमा निकास वा आउटलेटको व्यवस्था हुनु पर्दछ र अधिकतम २.२ मि हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको लम्बाइ त्यसको चौडाइको २ देखि ४ गुणा हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको सानो खण्डको लम्बाइ र चौडाइ ६० से.मि. भन्दा कम हुनुहुँदैन । यसो भएमा निर्माण वा मर्मतको क्रममा वा रित्याउने क्रममा काम गर्न असहज वा असम्भव हुन्छ ।

- इन्लेट र आउटलेट पाइपको न्यूनतम साइज १० से.मि. व्यासको हुनुपर्दछ ।
- ब्याफल वालमा लगाइने निकास पाइपको न्यूनतम साइज १० से.मि. व्यासको हुनुपर्दछ र यसको संख्या न्यूनतम ३ वटा हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभिन्नको इन्लेट र आउटलेटमा अंग्रेजी अक्षरको “ T “ आकारको बेण्ड राखी डाउन पाइपको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । उक्त डाउन पाइप कम्तिमा ३० से.मि. पानीमा डुबेको हुनुपर्दछ भने पानीको सतहभन्दा कम्तिमा ३० से.मि. माथि उठेको हुनुपर्दछ ।
- फ्रिबोर्डको न्यूनतम उचाइ ३० से.मि. हुनुपर्दछ । तर इन्लेट नै गहिरो भएको अवस्थामा फ्रिबोर्डको उचाइ आवश्यकता अनुसार बढी हुन सक्छ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभिन्न उत्पादन हुने विषालु एवम् दुर्गन्धित ग्यासको सुरक्षित निकासको लागि भेन्ट पाइपको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । भेन्ट पाइप जमीन सतहभन्दा कम्तिमा २ मि. माथि उठेको हुनुपर्दछ र यसको व्यास न्यूनतम ७५ मि.मि. हुनुपर्दछ ।
- फोहरपानीको मात्रा डिजाइन क्षमता भन्दा धेरै घटीबढी भएमा सेप्टिक ट्यांकीले राम्ररी कार्य गर्न सक्दैन ।
- चर्पी सफा गर्ने वस्तु जस्तै विभिन्न प्रकारका रसायन, एसिड, क्लोरिन, डिटरजेन्ट आदि सेप्टिक ट्यांकीमा पठाउनु हुँदैन ।
- लेदो रित्याउने अवधि (Desludging) का आधारमा सेप्टिक ट्यांकीलाई नियमित रूपले खाली वा सफा गर्नुपर्दछ ।
- सोकपिट खानेपानीको स्रोतभन्दा कम्तिमा १० मि. टाढा हुनुपर्दछ ।

Further Information:

Environment and Public Health Organization (ENPHO)

110/25 Adarsa Marg-1, Thapagaon, New Baneshwor

G.P.O Box No. : 4102, Kathmandu (East), Nepal

Tel: 977-1-5244641; 5244051; 5244992; 5244609

Fax: 977-1-5244376, Email: enpho@enpho.org

www.enpho.org

United Cities and Local Governments
Asia-Pacific

